

2 - Oznámenie trestného činu a moje práva počas vyšetrovania alebo súdneho konania

Ako môžem trestný čin oznámiť?

Trestný čin môžete oznámiť podaním trestného oznámenia na ktorejkoľvek polícii, prokuratúre alebo súde. Môžete ho podať v prípade, ak ste obeťou trestného činu ako aj v prípade, ak sa dozviete, že niekto vo Vašom okolí sa stal obeťou trestného činu, utrpel škodu alebo spáchal trestný čin. Jednotlivé orgány (t. j. polícia, prokuratúra, súdy) navzájom spolupracujú a v prípade potreby Vaše oznámenie posunú ďalej, na orgán, ktorý sa ním bude bližšie zaoberať. Trestné oznámenie je možné podať písomne, ústne do zápisnice alebo aj elektronicky so zaručeným elektronickým podpisom. Malo by obsahovať najmä opis skutku, ktorý sa stal, Vaše kontaktné údaje a v prípade, ak ste obeťou trestného činu, tak aj opis škody, ktorá Vám bola spôsobená spolu s informáciou, či si uplatňujete nárok na náhradu škody. Trestné oznámenie nesmie byť anonymné, na Vašu žiadosť v ňom policajt alebo prokurátor však neuvedie údaje o Vašej osobe.

Ako môžem zistiť, ako sa daný prípad rieši?

V prípade, ak ste oznámili trestný čin alebo ste obeťou trestného činu, tak je policajt povinný Vám doručiť rozhodnutie. Toto je označené ako uznesenie a bude sa doručovať na adresu, ktorú ste uviedli v trestnom oznámení. Ako oznamovateľ budete *informovaní o tom, ako sa vec vyvíja (o vznesení obvinenia konkrétnej osobe, o rozšírení obvinenia, o postúpení veci, zastavení, podmiennečnom zastavení alebo prerušení trestného stíhania)*.

Mám nárok na právnu pomoc (počas vyšetrovania alebo súdneho konania)? Za akých podmienok?

Pre podanie trestného oznámenia nie je vyžadované zastúpenie advokátom. Právnu pomoc Vám môžu poskytnúť subjekty poskytujúce pomoc obetiam alebo za určitých podmienok Centrum právnej pomoci. V nasledujúcich štádiách trestného konania Vám môže byť na náklady štátu ustanovený advokát.

Mám nárok na náhradu výdavkov (v súvislosti s účasťou na vyšetrovaní/súdnom konaní)? Za akých podmienok?

Ak budete predvolaní ako svedok, či už v prípravnom konaní alebo v konaní pred súdom, máte nárok na náhradu hotových výdavkov, ku ktorým patrí najmä cestovné, stravné a preukázané výdavky na ubytovanie. Máte nárok na náhradu ušlej mzdy za prácu alebo iného preukázateľného ušlého príjmu. Nárok na svedočné treba uplatniť do troch dní po výsluchu, inak zaniká. Vyčíslíť ho treba najneskôr do pätnástich dní od uplatnenia nároku.

Ak ste v pozícii poškodeného, štát neznáša Vaše vlastné trovy. Vlastnými trovami sa rozumejú najmä výdavky na cestovné, náhrada za stratený čas splnomocnenca poškodeného, poštové poplatky a iné hotové výdavky. Ako poškodený však máte právo už v trestnom konaní žiadať náhradu trov potrebných na účelné uplatnenie svojho nároku vrátane trov vzniknutých pribratím splnomocnenca. Tieto trovy je Vám odsúdený povinný nahradiť.

Môžem podať opravný prostriedok, ak je môj prípad uzavretý ešte pred tým, ako sa dostane na súd?

Váš prípad sa nemusí nevyhnutne dostať pred súd. Môže sa skončiť menej formálnym alternatívnym procesným postupom, ktorý sa nekončí rozhodnutím o vine a treste. Medzi tieto procesné postupy patrí napr. podmiennečné zastavenie trestného stíhania, podmiennečné zastavenie trestného stíhania spolupracujúceho obvineného, zmier

alebo trestný rozkaz. To, či môžete podať opravný prostriedok, závisí od vášho procesného postavenia a od spôsobu, akým sa skončí trestné konanie. Proti podmienenému zastaveniu trestného stíhania a podmienenému zastaveniu trestného stíhania spolupracujúceho obvineného môžete podať sťažnosť, či ste poškodený alebo oznamovateľ. Proti zmiernu nie je možné podať opravný prostriedok, pretože na jeho uzavretie sa vyžaduje Váš súhlas. Ak ste poškodený, môžete podať odpor proti výroku o náhrade škody v trestnom rozkaze. V takomto prípade sa trestný rozkaz vo výroku o náhrade škody zruší a súd Vás odkáže na civilné konanie, v ktorom si môžete náhradu škody uplatniť.

Môžem sa zúčastniť na súdnom konaní?

V prípade, že ste poškodený, súd Vás upovedomí o konaní hlavného pojednávania. Ak sa naň nedostavíte, bude sa o Vašom nároku na náhradu škody rozhodovať na podklade Vašich predošlých návrhov, ktoré sú obsiahnuté v spise. Ako ste iba oznamovateľ, môžete sa zúčastniť hlavného pojednávania ako verejnosť.

Aká je moja oficiálna úloha v súdnom systéme? Môžem napríklad byť (alebo sa môžem rozhodnúť byť): obeťou, svedkom, poškodeným alebo súkromným žalobcom?

Obeťou sa stanete, ak Vám bolo trestným činom ublížené na zdraví, spôsobená majetková, nemajetková alebo iná škoda alebo boli porušené, či ohrozené Vaše práva a slobody, ale aj vtedy, ak v dôsledku trestného činu zomrel Váš rodinný príslušník. Za obeť je považovaný každý, kto tvrdí, že je obeťou, kým sa nepreukáže opak, a to bez ohľadu na to, či bol páchatel' zistený, trestne stíhaný alebo odsúdený. Práva, ochrana a podpora obetí je upravená v zákone o obetiach trestných činov.

V trestnom konaní však môže mať obeť postavenie oznamovateľa, poškodeného alebo svedka so všetkými právami, ktoré Trestný poriadok priznáva v súvislosti s konkrétnym postavením.

Poškodený v trestnom konaní je osoba, ktorej bolo trestným činom ublížené na zdraví, spôsobená majetková, morálna alebo iná škoda alebo boli porušené či ohrozené jej iné zákonom chránené práva alebo slobody.

Svedkom sa stávate, ak ste boli vyzvaní (predvolaní) orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom, aby ste ako svedok vypovedali o skutočnostiach dôležitých pre trestné konanie, ktoré ste sami vnímali svojimi zmyslami, alebo ak sa dostavíte sám alebo z podnetu niektorej strany pred orgán činný v trestnom konaní alebo súd.

Inštitút súkromného žalobcu slovenské trestné právo nepozná, v trestnom konaní podáva obžalobu prokurátor.

Aké sú potom moje práva a povinnosti?

Ako obeť trestného činu máte právo na poskytnutie informácií o možnostiach podať trestné oznámenie, o postupe trestného konania a kontaktoch na organizácie, ktoré Vám môžu pomôcť. Na Vašu žiadosť Vám polícia, príp. prokuratúra, pomôže kontaktovať subjekt poskytujúci pomoc obetiam, ktorý sa bude ďalej venovať Vaším potrebám. Máte právo na odbornú pomoc, právo byť vypočutý, právo, aby sa s Vami zaobchádzalo s rešpektom, úctou a citlivo a v prípade, že ste boli obeťou násilného trestného činu, máte aj právo na odškodnenie.

Ako poškodený máte právo v niektorých prípadoch sa vyjadriť, či súhlasíte s trestným stíhaním, máte právo uplatniť nárok na náhradu škody, robiť návrhy na vykonanie dôkazov alebo na ich doplnenie, predkladať dôkazy, nazerať do spisov a preštudovať ich, zúčastniť sa na hlavnom pojednávaní a na verejnom zasadnutí konanom o odvolaní alebo o dohode o priznaní viny a prijatí trestu, vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, máte právo záverečnej reči a právo podávať opravné prostriedky.

Ako svedok ste povinní sa dostaviť na predvolanie orgánov činných v trestnom konaní a súdu a vypovedať o tom, čo Vám je známe o trestnom čine a o páchatel'ovi alebo o okolnostiach dôležitých pre trestné konanie. Ak sa bez dostatočného ospravedlnenia nedostavíte na predvolanie, môžete byť predvedení.

Právo odoprieť svedeckú výpoveď máte v troch prípadoch:

- ak je obvinený Váš príbuzný v priamom rade, súrodenec, osvojiteľ, osvojenec, manžel alebo druh

- ak by ste tým spôsobili nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo blízkej osobe
- ak by ste tým porušili svedobné tajomstvo alebo tajomstvo informácie, ktorá Vám bol zverená ako osobe pod podmienkou mlčanlivosti ako osobe poverenej pastoračnou starostlivosťou.

Máte právo na právnu pomoc a účasť advokáta na výsluchu a právo prečítať si zápisnicu a žiadať jej doplnenie alebo opravu. Máte nárok na náhradu nevyhnutných výdavkov (napr. cestovné) a ušlej odmeny za prácu - tzv. svedobné. Nárok na svedobné si treba uplatniť do troch dní od výsluchu.

Môžem počas súdneho konania predniesť vyhlásenie alebo predložiť dôkazy? Za akých podmienok?

Ako poškodený máte právo zúčastniť sa hlavného pojednávania a navrhovať dôkazy, ktoré majú byť súdom vykonané. Rovnako tak sa môžete vyjadriť k dôkazom, ktoré už boli vykonané. Po tom ako súd vyhlási dokazovanie za skončené, už nie je možné predkladať ďalšie návrhy.

V závere pojednávania (môže sa však konať aj niekoľko pojednávaní) máte právo predniesť záverečnú reč. Jej obsah nie je presne vymedzený, takže je na Vás, čo sa v nej rozhodnete povedať. Poznámky k nej si môžete priniesť so sebou. V prípade, ak máte splnomocnenca, prednesie záverečnú reč on.

Aké informácie mi budú poskytnuté počas súdneho konania?

Akékoľvek rozhodnutie, ktoré bude vydané (rozsudok, uznesenie, trestný rozkaz) Vám bude ako poškodenému vždy doručené. V prípade, ak ste si určili splnomocnenca, tak bude doručované priamo jemu.

Budem môcť získať prístup k súdnym spisom?

V ktoromkoľvek štádiu trestného konania sa môžete rozhodnúť, či nahliadnete do spisu. S požiadavkou nazrieť do spisového materiálu je potrebné obrátiť sa na príslušný orgán činný v trestnom konaní. To môžete urobiť písomne alebo ústne. V takom prípade je v zásade príslušný orgán povinný žiadosti poškodeného vyhovieť s tým, že určí miesto, deň a hodinu poškodenému, kedy sa uvedený procesný úkon uskutoční. Pri nazeraní do spisov sa, samozrejme, musia urobiť všetky potrebné úkony, ktoré zabránia vyzradeniu utajovaných skutočností, obchodných a bankových tajomstiev atď.

■ Posledná aktualizácia: 27/03/2023

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.